

30.10.2001

2779/4/00

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Jouni Toivola

VASTAUS KANTELUUN NATURA 2000 -VERKOSTON TÄYDENNYSEHDOTUKSEN VALMISTELUA KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

Arvostelette 8.12.2000 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassanne kantelukirjoituksessa Etelä-Savon ympäristökeskuksen sekä ympäristökeskuksen metsätalousinsinööri A:n menettelyä Natura 2000 -verkoston täydentämisehdotuksen valmistelussa Pieksämäen maalaiskunnan Hietämäen kylässä sijaitsevaa kiinteistöä koskevilta osin. Olette yksi metsätilan yhteisomistajista.

Kantelunne mukaan metsätalousinsinööri A oli puhelinkeskusteluissa ilmoittanut, että alueella suoritetaan maastotarkastus (kertomanne mukaan "maastokatselmus") 15.8.2000. Saamanne tiedon mukaan maanomistajilla oli oikeus osallistua tarkastukseen. Viranomaisen edustajat eivät kuitenkaan olleet ilmaantuneet tilalle ilmoitettuna aikana. Myöhemmin ilmeni, että tarkastuksen tekijät olivat käyneet tilalla jo päivää aikaisemmin. Mielestänne viranomaisen edustajat eivät myöskään olleet toimineet asianmukaisesti ja puolueettomasti tehdessään tuolloin selvitystä tilan luontoarvoista.

Kerrotte myös pyytäneenne lausuntoa aluetta koskevasta metsänkäyttöilmoituksesta. Kirjalliseen lausuntopyyntöönne ei kertomanne mukaan vastattu kohtuullisessa ajassa, vaan saitte lausunnon vasta puolentoista kuukauden kuluttua sitä nimenomaisesti vaadittuanne. Mielestänne olette kärsinyt viranomaisten toiminnan johdosta taloudellisia menetyksiä, koska viranomaisen vastauksen viipyminen vaikeutti puukauppanne tekemistä.

2 SELVITYS

Etelä-Savon ympäristökeskus on antanut selvityksensä kantelunne johdosta. Selvitys on lähetetty Teille erikseen tiedoksi.

3 RATKAISU

3.1 Aluetta koskeva maastotarkastus

Etelä-Savon ympäristökeskuksen selvityksen mukaan se otti ennen Natura 2000 -verkostoehdotuksen täydennyskohteiden maastoinventointeja yhteyttä kaikkiin asianomaisiin maanomistajiin. Tämän ennakkotiedottamisen yhteydessä maanomistajille kerrottiin yleisesti Natura 2000 -verkoston täydentämisestä. Samalla maanomistajille tarjottiin mahdollisuus osallistua maast selvityk-

siin.

Tilan omistajiin oltiin ympäristökeskuksesta yhteydessä ensimmäisen kerran 8.8.2000, kun A soitti tilayhtymän osakkaalle B:lle. B oli ilmoittanut, ettei hänellä ollut mahdollisuutta lähteä maastoon, ja oli kehottanut soittamaan Teille. Selvityksen mukaan Te olitte puolestanne tällöin ilmoittanut, että ette ehtinyt maastoon esitettyä inventointiajankohtana 14.-15.8.2000. Ympäristökeskus toteaa suorittaneensa inventoinnin 14.8.2000 olematta enää uudestaan yhteydessä maanomistajiin, koska ympäristökeskuksen käsityksen mukaan maanomistajien edustajat olivat ilmoittaneet, ettei omistajista kukaan ollut tulossa maastoon mukaan.

Tämän johdosta totean seuraavan.

Hallintomenettelylain 19 §:n 1 momentin mukaan viranomainen voi toimittaa hallintoasiassa katselmuksen. Lain mukaan asianosaisille on varattava tilaisuus olla läsnä katselmuksessa. Asianosaisille tulee siten antaa tiedoksi kutsu katselmustilaisuuteen. Sen jälkeen katselmus voidaan suorittaa siitä riippumatta, ovatko kutsun saaneet asianosaiset paikalla vai ei.

On kuitenkin huomattava, että tässä tapauksessa ympäristökeskuksen suorittamassa maastotarkastuksessa ei ole ollut kysymys hallintomenettelylain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua katselmuksesta, vaikka olette kantelukirjelmässä maastokäyntiä katselmukseksi nimittänytkin. Tällainen maastoinventointi on mielestäni rinnastettavissa sellaiseen vapaamuotoiseen tarkastukseen, joka voidaan suorittaa myös kutsumatta asianosaisia paikalle. Kantelussa tarkoitettuun maastotarkastukseen ei siten sovelleta hallintomenettelylain katselmusta koskevaa säännöstä.

Ympäristökeskus oli kuitenkin Natura-täydennysverkoston valmistelussa noudattamansa toimintaperiaatteen mukaisesti varannut tilan omistajille tilaisuuden osallistua maastotarkastukseen. Ympäristökeskuksen edustajille oli edellä mainittujen puhelinkeskustelujen johdosta syntynyt sellainen käsitys, että kukaan ei omistajien puolesta aikonut tulla mukaan maastoon. Mielestäni tällaisen käsityksen syntyminen oli sinänsä ymmärrettävää. Tämän vuoksi katson, että maastoinventoinnin tekemistä 14.8.2000 ilman tilan omistajien läsnäoloa ei voida pitää moitittavana menettelynä. Asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä, että mainittuun maastoinventointiin olisi muutokseen liittynyt sellaista lainvastaista menettelyä, joka edellyttäisi oikeusasiamiehen toimenpiteitä.

Totean myös, että saadun tiedon mukaan tilanne alueelle suunnitellut hakkuut on sittemmin suoritettu. Tilaanne koskeva, Natura 2000 -verkostoehdotuksen täydennykseksi ajateltu kohde on sen jälkeen vuoden 2001 alkupuolella poistettu valmisteilla olevasta ehdotuksesta.

3.2

Metsänkäyttöilmoitusta koskevan lausuntopyyntöni käsittely

Ympäristökeskuksen selvityksen mukaan lausuntopyyntöni saapui ympäristökeskukseen 2.10.2000. Lausuntopyyntöni pöytäkirjassa pyydettiin ympäristökeskuksen hyväksyntää em. Natura 2000 -täydennys ehdotukseen esitettyä aluetta koskevalle metsänkäyttöilmoitukselle. Lausuntopyyntöni johdosta ympäristökeskus tiedusteli 4.10.2000 menettelytapaohjeita ympäristöministeriöltä.

Selvityksen mukaan soititte 13.10.2000 A:lle ja tiedustelitte Naturasta ympäristöministeriössä vastaavan henkilön nimeä, koska ympäristökeskus ei ollut antanut lausuntoaan suunnitellusta

metsänhakuusta. Virkamatkalta puhelimitse tavoittamanne A oli kertonut Teille olleensa yhteydessä ministeriöön 11.10.2000. Tuolloin ministeriön kanta asiassa ei ollut vielä ollut selvillä. A oli antanut Teille Natura-asian valmistelusta vastaavien ministeriön virkamiesten nimet. Soititte A:lle uudelleen 13.10.2000 ja kerroitte saaneenne ympäristöministeriön luonnonsuojelujohtajalta puhelimitse vastauksen, jonka mukaan esitetyt hakkuut voi tehdä.

Ympäristökeskus on tänne antamassaan selvityksessä ilmoittanut, että ympäristökeskuksessa katsottiin hakkuihin liittyvä lausunto annetuksi, koska ministeriö oli vastannut suoraan maanomistajalle ja maanomistaja oli ilmoittanut ympäristökeskukselle saaneensa vastauksen hakkuita koskevassa asiassa. Asiakirjoista ilmenee, että ministeriö antoi Teille pyynnöstänne vielä 17.10.2000 kirjallisen lausuntonsa.

Soititte 10.11.2000 A:lle ja tämän esimiehelle, toimialapäällikkö C:lle. Kerroitte saaneenne ympäristöministeriöltä hakkuita koskevan kirjallisen lausunnon ja ilmoititte haluavanne myös ympäristökeskuksen lausunnon asiassa. A oli todennut Teille, ettei ympäristökeskuksella ollut käytössään ympäristöministeriön antamaa lausuntoa. Teille oli myös tuossa vaiheessa kerrottu, että 13.10.2000 käydyn puhelinkeskustelun perusteella tilanne hakkuita koskevaa asiaa oli pidetty ympäristökeskuksessa jo ratkaistuna. Teille luvattiin kuitenkin antaa ympäristökeskuksen lausunto heti, kun ympäristökeskus oli saanut käyttöönsä ministeriön lausunnon. Ministeriön lausunto hankittiin ympäristökeskukseen samana päivänä telefaxina. Ympäristökeskus antoi oman lausuntonsa 14.11.2000.

Tämän johdosta totean seuraavan.

Ympäristökeskus on lausuntopyynnössänne tarkoitettua asiaa valmistellessaan pyytänyt menettelyohjeita ympäristöministeriön virkamiehiltä. Siltä osin kuin asian käsittelyaika on tämän seikan vuoksi mahdollisesti pidentynyt, menettelyä ei voida mielestäni pitää moitittavana.

A ilmoittaa olleensa yhteydessä ministeriöön pari päivää aikaisemmin kuin Te olitte ottanut yhteyttä häneen. Kantelunne ja ympäristökeskuksen selvityksen mukaan Teidän ja ja ympäristöministeriön luonnonsuojelujohtajan kanssa 13.10.2000 käydyssä puhelinkeskustelussa luonnonsuojelujohtaja esitti suullisen kannanottonsa hakkuusuunnitelmanne johdosta.

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella on sinänsä ymmärrettävää, että A:lle on tuossa tilanteessa syntynyt käsitys, jonka mukaan "hakkuihin liittyvä lausunto katsottiin annetuksi". Käsitykseni mukaan ympäristöviranomaisten suhtautuminen hakkuusuunnitelmiinne on myös tosiasiallisesti tullut tuolloin keskeisiltä osiltaan tietoonne. Ympäristökeskuksen selvityksen mukaan Teille oli lisäksi A:n kanssa samoihin aikoihin käymienne muidenkin puhelinkeskustelujen yhteydessä ilmoitettu mm. se, että alueella ei tuolloin ollut voimassa ympäristöhallinnon asettamia käyttörajoituksia.

Toisaalta Te olette kuitenkin odottanut ympäristökeskuksen antavan Teille kirjallisen vastauksen lausuntopyyntöönne. Hyvän hallinnon periaatteisiin kuuluukin, että viranomaiselle osoitettuun kirjalliseen tiedusteluun myös vastataan kirjallisesti. Joissakin tapauksissa voi olla joustavaa menetellä niinkin, että tiedusteluun vastataan suullisesti (esimerkiksi puhelimitse), mutta tällöinkin tulisi tiedustelijalle yleensä vielä lähettää kirje, jossa todetaan tiedusteluun jo vastatun suullisesti.

Ympäristökeskuksen olisi siten käsitykseni mukaan tullut 13.10.1999 käytyjen puhelinkeskustelujen jälkeen oma-aloitteisesti antaa lausuntopyyntöönne kirjallinen vastaus, jossa olisi ainakin viitattu asiasta käytyihin puhelinkeskusteluihin.

Sen jälkeen kun olitte nimenomaisesti pyytänyt ympäristökeskusta antamaan kirjallisen lausunnon asiassa, ympäristökeskus oli antanut lausuntonsa joutuisasti. Lausuntoasian käsittely ympäristökeskuksessa kesti kokonaisuudessaan noin puolitoista kuukautta.

Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat kokonaisuudessaan, Etelä-Savon ympäristökeskus ei ole mielestäni aiheettomasti viivyttänyt lausuntopyyntönnne käsittelyä.

Selvyiden vuoksi totean vielä, että oikeusasiamiehen tehtäviin ei kuulu käsitellä vahingonkorvausta koskevia vaatimuksia.

3.3

Toimenpiteet

Saatan Etelä-Savon ympäristökeskuksen ja metsätalousinsinööri A:n tietoon edellä mainitun käsitykseni hyvän hallinnon periaatteista viranomaiselle osoitettuihin kirjallisiin tiedusteluihin vastattaessa. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä vastauksestani Etelä-Savon ympäristökeskukselle ja metsätalousinsinööri A:lle.

Kirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa.